

10 Haziran 1930 tarihli mukavelenameye göre iadesi lâzım gelen emval hakkında / 154 numaralı kanun lâyihası ve Bütçe ve Adliye Encümenleri mazbataları

T. C.
Başvekâlet
muamelât Müdürlüğü
Sayı : 6/2111

B. M. M. Yüksek Reisliğine

10 Haziran 1930 tarihli mukavelenameye göre iadesi lâzım gelen emval hakkında İcra Vekilleri Heyetince hazırlanan ve 20-VII-1931 tarihli içtimanda Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı mucibe lâyihası

Türkiye Cümhuriyeti ile Yunanistan arasında gerek mübadelei ahali mukavelesi ve gerek Lozan ve Atina itilâfnamelerinin tatbikinden mütevellit mesailin kat'i surette halli hakkındaki 10 Haziran 1930 tarihli mukavelenamenin 9 uncu maddesinde « Yunan tebaasının mübadeleden istisna edilmiş olan İstanbul mıntakasında kâin gayri menkul malları üzerindeki mülkiyet haklarının » ve 13 üncü maddesinde « mübadeleden istisna edilen İstanbul mıntakasındaki hazır bulunan etabli rumların ve avdet hakkı olan şahısların İstanbul mıntakasındaki menkul ve gayri menkul malları üzerindeki mülkiyet haklarının ihlâl edilmediği, bu mukavelenin meriyetile vaz'iyet, haciz, işgal gibi her türlü takyidatın kaldırılacağı » zikir ve kabul edilmiş 20 inci maddesinde dahi, Yunan Hükûmetince Muhtelit komisyon emrine verilen 425 000 İngiliz lirasından 125 000 lirasının Muhtelit Komisyont arafından Türk Hükûmetine üç defada verileceği ve 62,500 İngiliz lirasına balığ olan ilk taksitten sonra 47,500 liralık ikinci taksitin Yunan tebaasına ait salifüz-zikir emvalin iadesinden, 15 000 İngiliz lirasına balığ üçüncü taksitin de işbu mukavelenamenin Türkiyeye tahmil ettiği bütün teahhüdâtın tamamii icrası Muhtelit Komisyonca tebeyyün edildikten sonra yapılacağı tasrih kılınmıştır.

Şu itibarla İstanbulda bulunan Yunanlı ve etabli emlakinin sahiplerine iadesi hükûmetçe teahhüt olunmasına mukabil bu emvalden bazılarının resmi devair işgallerinde bulunması, bir kısmının da mübadil, muhacir, harikzede, mülteci gibi vaktile kanunî istihkaklarına binaen iskân idaresince kendilerine tahsis kılınmış olması ve hatta bazısının tapuya merbut bulunması gibi sebepler iadelerini müşkil kıldığı anlaşılmış bununla beraber, bir taraftan muhtelit mübadele komisyonunun mukavele hükmünün tatbiki hakkında gösterdiği lüzum ve zaruret; diğer cihetten ademi iadeleri halinde, bunların bedellerinin ikinci ve üçüncü taksit olarak muhtelit komisyon emrinde bulunan mebalığden mahsubu ve bu mebalığ kifayet etmeyince de devletce tazminat itası zarureti hasıl olacağı neticesine vasıl olunmuştur.

Hariciye, Dahiliye, Maliye ve Adliye Vekâletlerinin temsili suretile teşkili tensip buyrulan

bir Hey'et marifetile ve emri tevdi olunan esaslar dahilinde yapılan tetkikatta, bu bapta bir kanun ısdarına esas olabilecek maddeler, ihzar ve tesbit olunmuş, bunda, İstanbulda kâin ve Etabli Rumlarla, Yuunanlılara ait gayri menkûl mallardan mülkiyeti her hangi sebeple ve bir mahkeme kararile ahar uhdesinde takarrür etmiş olanlarından madasının tahliye ve sahiplerine teslimi, şağil ve mütefevvizleri tarafından tahliyeleri tehir olunduğu takdirde idareten tahliyeleri nin temini, mubadil sıfatile bu gayri menkuller kendilerine tahsis ve temlik edilmiş olan mütefevvizlere, teffize esas olan istihkakları derecesinde ve yekûn kıymeti nihayet bir buçuk milyon lirayı geçmemek üzere % 5 faize tabi kabili tedavül hazine bonosu verilmesi, teferruğ, rehn sebeplerile mütefevviz uhdesinden çıkmış ve bu gayri menkuller üzerinde üçüncü şahsın hakkı tealluk etmiş ise aynı suretle temini hukuku derpiş edilmiştir.

Mühacir, mülteci harık zede gibi kanunî istihkaklarına binaen filen iskân edilmiş olanlardan istirdadı icap eden gayri menkullere mukabil bonuların talepleri halinde adiyen iskân derecesini geçmemek üzere diğer münasip mahallerede iskânlarının ve müktesep haklarının temini lüzumu da nazarı itibara alınmıştır .

Carî sene bütçesinin henüz meriyet kesp etmiş olması ve hazineye fazla külfet tahmil edilmemesi endişesi, bu bonolar muhteviyatının ancak 933 malî senesi zarfında tesviyesini zarurî kılmış, bununla beraber müzayede ve münakasalarda kanunî teminat akçası gibi kabulleri suretile hak sahiplerine suhulet ve menfeat temini teemmül edilmiş ve bu gayri menkuller üzerinde muhdés inşaat ve ilâvat dolayısile şağil ve mütefevvüzlerinin teayyün edecek masraflarının da mal kendisine iade edilen kimselerden mutalebeye hakları olacağı sarahaten irae ve dercolunarak işbu esbabı mucibe lâiyhası ihzar edilmiştir.

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

M. № 88

Esas № 1/154

25-VII-1931

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti ile Yunan Hükûmeti arasında aktolunan 10 haziran 1930 tarihli mukavelenameye göre iadesi lâzımgelen emval hakkında olup encümenimize havale olunan kanun lâiyhası Adliye, Dahiliye, Hariciye ve Maliye Vekilleri Beyler hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu. Ekseriyetle ve bazı tadilâtla kabul olunan lâiyhanın bir kerre de Adliye Encümenince tetkik edildikten sonra Umumî Heyete arzına karar verildi.

Reis	M. M.	Kâtip				
Gümüşane	Konya	Tokat	Bursa	Çorum	Elaziz	Erzurum
H. Fehmi	K. Zaim	Süreyya	Dr. Galip	mustfa	H. Tahsin	Aziz
Isparta	Kayseri	Konya	Niğde			
Mükerrem	A. Hilmi	K. Hüsnü	Faik			

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye Encümeni
EsasNo. 1/154
Karar No. 18

23 - VII - 1931

Yüksek Reisliğe

Başvekâletin 27 - VII - 1931 tarih ve 6/2111 numaralı tezkeresile Meclisi Âliye gönderilip encümenimize tevdi edilen, 10 haziran 1930 tarihli mukavelenameye göre iadesi lâzım gelen emval hakkındaki kanun lâyihası tetkik ve müzakere olundu.

Birinci maddede bazı küçük kelime tadilleri ve ikinci maddede yine maddenin mefhumu dairesinde fakat sarih ve vazih cümleler ilâvesi suretile kabul, dördüncü ve beşinci maddelerde bazı kelimele-
rin tebdili suretile kezaik aynen kabul edilmiş olmakla Heyeti Umumiyenin nazarı tasvibine arzolu-
nur.

Adliye En. Rs.	Kâtip	Âza	Âza	Âza	Âza
Manisa	Yozgat		Çorum	Antalya	Trabzon
<i>Mustafa Fevzi</i>	<i>A. Hamdi</i>	<i>Nazım</i>	<i>Münir</i>	<i>Haydar</i>	<i>Raif</i>
Âza	Âza	Âza	Âza		
		Kars	Kayseri		
<i>Osman Niyazi</i>	<i>Ziya</i>	<i>Nazif</i>	<i>S. Azmi</i>		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

10 haziran 1930 tarihli mukavelenameye göre
iadesi lâzım gelen emval hakkında kanun
lâyhası

MADDE 1 — Türkiye Cümhuriyeti ile Yunan Hükûmeti arasında mübadelei ahaliye dair Lozan muahedenamesi ve Atina itilâfnamesinin tatbikatından mütevellit mesailin sureti kat'iyede halli hakkındaki 10 haziran 1930 tarihli mukavelename hükümlerine tevfikân sahiplerine iadesi lâzım gelen gayri menkul mallar hakikî veya hükmi her hangi şahıs yedinde bulunursa bulunsun tahliye ettirilerek muhtelit mübadele komisyonu bitaraf âzasının irac edeceği sahiplerine teslim olunur

MADDE 2 — Muhtelit mübadele komisyonu Türk Heyeti Murahhasasınca iadesi İstanbul Vilâyetinden talep edilecek gayri menkullerin tahliyesi için azamî 15 gün mühlet verilerek inkizasında tahliye edilmediği takdirde vilâyetçe idareten tahliye ve mezkûr heyetin gösterdiği sahiplerine teslim olunur.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

10 haziran 1930 tarihli mukavelenameye göre iadesi lâzım gelen emval hakkında kanun lâyhası

MADDE 1 — Türkiye Cümhuriyeti ile Yunan Hükûmeti arasında mübadelei ahaliye dair Lozan muahedenamesi ve Atina itilâfnamesinin tatbikatından mütevellit mesailin sureti kat'iyede halli hakkındaki 10 haziran 1930 tarihli mukavelename hükümlerine tevfikân sahiplerine iadesi lâzım gelen gayri menkul mallar hakkında aşağıda yazıldığı veçhile muamele olunur:

1) Bu gayri menkul mallardan elyvm Hükûmetin, idareî mahalliyelerin ve belediyelerin emrinde veya işgalinde bulunanlarla Hükûmet tarafından bilâ bedel Devlet müessesatı ile millî müesseselere terk veya tahsis edilmiş olanlar bilâkaydüşart tahliye ettirilir.

Takdiri bedel ile verilmiş olanlarda bedelleri iade edilmek suretile tahliye ettirilir.

2) Her hangi bir suretle fuzulen işgal edilipte şagillerine tapu verilmemiş olan gayri menkuller, mahkeme kararına hacet kalmaksızın idareten tahliye ettirilir. Bu suretle tahliyeye mecbur tutulan şagillerin tahliyeden sonra mahkemeye müracaat etmek hususundaki hakları mahfuzdur.

3) Teffiz veya tahsis suretile temlik ve tapuya raptedilmiş olan gayri menkuller iptidaen teffiz veya tahsise esas ittihaz edilen kıymet üzerinden mecburî istimlâke tabi tutulur.

4) Müzayede suretile satılmış veya borçlanma kanununa tevfikân temlik edilmiş olan gayri menkuller, tapuya raptedilmiş olsun olmasın şimdide kadar istfa edilmiş olan bedellerile ihaleden mütevellit masrafları yekûnu üzerinden mecburki istimlâke tabi tutulur.

5) Mülkiyeti her hangi bir sebep ve suretle mahkeme kararı ile ahari uhdesinde tekarrür etmiş olan gayri menkul mallar hakkında mahkeme hükümleri caridir.

MADDE 2 — 3 ve 4 üncü fıkralarda yazılı gayri menkul mallarda tefriki kabil olmıyan inşaat, tamirat, tesisat gibi zevait ve ilâveler bedellerine hakkı taallük edenlerin, malın kendisine iade olundandan işbu bedelleri mütalebeye hakları mahfuzdur.

ADLIYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cumhuriyetile Yunan Hükümeti arasında mübadelei ahaliye dair Lozan muahedenamesi ve Atina itilâfnamesinin tatbikatından mütevellit mesailin sureti katiyede halli hakkındaki 10 haziran 1930 tarihli mukavele-name hükümlerine tevfikan sahiplerine iadesi lâzım gelen gayri menkul mallar hakkında aşağıda yazıldığı veçhile muamele olunur :

1 - Bu gayri menkul mallardan elyevm Hükümetin, idarei mahalliyelerin ve belediyelerin emrinde veya işgalinde bulunanlarla Hükümet tarafından bilâ bedel Devlet müessesatı ile millî müesseselere terk veya tahsis edilmiş olanlar bilâ kaydüşart tahliye ettirilir.

Takdiri bedelle verilmiş olanlar da bedelleri iade edilmek suretile tahliye ettirilir.

2 - Bu gayri menkullerden her hangi bir suretle füzulen işgal edilipte şagillerine tapu verilmiş olanları mahkeme kararına hacet kalmaksızın idareten tahliye ettirilir. Bu suretle tahliyeye mecbur tutulan şagillerin tahliyeden sonra mahkemeye müracaat hakları mahfuzdur.

3 — Bu gayri menkullerden teffiz ve tahsis suretile temlik ve tapuya raptedilmiş olanları iptidaen teffiz veya tahsise esas ittihaz edilen kıymet üzerinden mecburî istimplâke tabi tutulur.

4 — Bu gayri menkullerden müzayede suretile satılmış veya borçlanma kanununa tevfikan temlik edilmiş olanları, tapuya raptedilmiş olsun olmasın şimdiye kadar istifa edilmiş olan bedellerile ihaleden mütevellit masrafları yekûnu üzerinden mecburî istimplâke tabi tutulur.

5 - Mülkiyeti her hangi bir sebep ve suretle mahkeme kararile aharı uhdesinde tekarrür etmiş olan gayri menkul mallar hakkında mahkeme hükümleri caridir.

İKİNCİ MADDE — 3 ve 4 üncü fıkralarda yazılı gayri menkul mallarda tefriki kabil olmayan inşaat, tamirat, tesisat gibi zevait ve ilâvelerin sahipleri bunların bedellerini mal kendisine iade olunan kimseden dava edebilir.

MADDE 3 — 10 haziran 1930 tarihli mukavele-name hükmünce sahiplerine iadesi lâzım gelen gayri menkul mallar mülkiyeti her hangi bir sebep ve suretle bir mahkeme kararile aheri uhdesinde tekarrür etmiş ise bu nevi tapulu emval, birinci madde hükmünden müstesnadır.

MADDE 4 — Birinci madde mucibince iade olunan gayri menkul emval için alâkadarlara iptidaen teffize esas olan kıymet üzerinden mecmuu 1,5 milyon liralığa kadar % 5 faizli kabili tedavül hazine bonusu verilir.

Bu bonolar Hükümet namına yapılacak müzayede ve münakasalarda teminat olarak kabul edilir.

Bu emval, mütefevvizden başka bir şahıs uhdesine geçtiği ve bu şahsın istirdat mukabili verilen bono bedelinden fazla mutalebesi olduğu takdirde fark için müteselsilen lâzım gelenlere rücu hakkı mahfuzdur.

MADDE 5 — Dördüncü maddede beyan olunan bonoların bedelleri 1933 malî senesi zarfında hazinece tesviye ettirilir.

MADDE 6 — İadesi tekarrür eden bu gayri menkullerde evvelce adiyen iskân edilmiş olan muhacir, mülteci ve harikzedelere ahar mahallerde iskânî âdi derecesinde emval meccanen temlik ve harç alınmaksızın tapuya raptettirilir.

MADDE 7 — Birinci madde mucibince iade edilen gayri menkul hazine tarafından satılmış ise hazinece istifa edilen bedel veya taksitler satış şeraiti dahilinde müstahiklerine hesabından tesviye olunur. Üçüncü şahısların müteselsilen rücu hakları mahfuzdur ve umumî hükümlere tabidir.

MADDE 8 — Sahiplerine iade edilen gayri menkul mallarda tefriki kabil olmıyan inşaat, tamirat, tesisat gibi zevait ve ilâveler, bedellerine hakkı taallük edenlerin mal kendisine iade olu-

MADDE 3 — Bu suretle tahliye ettirilen veya istimlâk edilen gayri menkul mallar Muhtelit Mübadele Komisyonu bitaraf âzasının irae edeceği sa-siplerine teslim olunur. Muhtelit Mübadele Komisyonu Türk Heyeti Murahhasasınca iadesi İstanbul vilâyetinden talep edilecek gayri menkullerin tahliyesi için azamî 15 gün mühlet verilerek inkizasında tahliye edilmediği takdirde vilâyetçe idareten tahliye ve mezkûr heyetin gösterdiği sahiplerine teslim olunur.

MADDE 4 — Maliye Vekâleti birinci maddede musarrah istimlâk bedelleri mukabilinde bir buçuk milyon liraya kadar % 5 faizli hazine bonusu ihra-ema mezundur.

İstimlâk bedellerinden mütevellit istihkaklar bu bonolarla tesviye olunur.

Bu suretle ihraç olunacak bonolar müzayede ve münakasalarda teminat mukabilinde ve bu kanunun neşrinden sonra satılacak millî emlâk bedellerine mukabil nakit olarak kabul edilir ve en nihayet 1933 malî senesi nihayetine kadar tamamı itfa edilir.

MADDE 5 — İadesi tekarrür eden bu gayri menkullerde kanunen iskân hakkını haiz olan muhacir, mülteci ve harikzedelere İstanbul ve İzmir haricinde iskânî adî derecesinde emval meccanen temlik ve harç alınmaksızın tapuya raptedir.

MADDE 6 — Bu emval, müteveffizinden başka bir şahıs uhdesine geçtiği ve bu şahsın istirdat mukabili verilen bono bedelinden fazla mutalebesi olduğu takdirde fark için müteselsilen lâzım gelenlere rücu hakkı mahfuzdur.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu suretle tahliye ettirilen veya istimlâk edilen gayri menkul mallar muhtelit mübadele komisyonu bitaraf âzasının iare edeceği sahiplerine teslim olunur. Muhtelit mübadele komisyonu Türk Heyeti Murahhasıca iadesi İstanbul Vilâyetinden talep edilecek gayri menkullerin tahliyesi için azamî on beş gün mühlet verilerek inkizasında tahliye edilmediği takdirde vilâyetçe idareten tahliye ve mezkûr heyetin gösterdiği sahiplerine teslim olunur.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Maliye Vekâleti yukarıki maddelerde yazılı istimlâk bedelleri mukabilinde bir buçuk milyon liraya kadar yüzde beş faizli hazine bonosu ihraema mezundur.

İstimlâk bedelleri bu bonolarla tesviye olunur.

Bu suretle ihraç olunacak bonolar müzayede ve münakasalarda teminat mukabilinde ve bu kanunun neşrinden sonra satılacak millî emlâk bedellerine mukabil nakit olarak kabul edilir ve en nihayet 1933 malî senesi nihayetine kadar tamamen itfa edilir.

BEŞİNCİ MADDE — İadesi takarrür eden bu gayri menkullerde ikamet eden ve kanunen iskân hakkını haiz olan muhacir, mülteci ve harikzedelere ellerinden alınan gayri menkul mukabilinde İstanbul ve İzmir haricinde iskânı adi derecesinde meccanen temlik ve harç alınmaksızın tapuya raptedilir.

ALTINCI MADDE — Bu gayri menkuller, müteveffizinden başka bir şahıs uhdesine geçtiği ve bu şahsın istimlâk mukabili verilen bono bedelinin fazla mutalebesi olduğu takdirde aradaki fark için müteselsilen lâzım gelenlere rücu hakkı mahfuzdur.

nandan işbu bedelleri mutalebeye hakları mahfuzdur .

MADDE 9 — Bu kanun neşri tarihinden mutaberrdir.

MADDE 10 — Bu kanunun hükümlerini icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

21 - VII - 1931

Bş. V. Ad. V. M. M. V.

İsmet Yusuf Kemal Zekâi

Da. V. Ha. V. Ma. V.

Ş. Kaya Dr. T. Rüştü M. Abdülhalik

Mf. V. Na. V. İK.V. S. İ. M. V.

Esat Hilmi M. Şeref Dr. Refik

MADDE 7 — Bu kanun neşri tarihinden mutaberrdir.

MADDE 8 — Bu kanunun hükümlerini icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

YEDİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

